

Notes per a la biografia de Gabriel Alomar i Villalonga

ANTONI IGNASI ALOMAR I CANYELLES

Fins ara els documents principals per conèixer la joventut de Gabriel Alomar i Villalonga consistien en la correspondència familiar mantinguda durant la seva estada per estudis a Barcelona. A aquesta font hem d'afegir des d'ara un inèdit quadern que té el títol de "Libro de cargo y descargo ó data hecho por D. Miguel Alomar, apoderado de su señor hermano D. Juan, Comisario de Guerra". A pesar d'aquest títol la comptabilitat conté una segona part, la més llarga, que correspon a la tutoria de Gabriel i Anna Alomar encomanada al seu oncle Gabriel Alomar i Barbarín, prevere i germà del també capellà Miquel, en morir el pare de Gabriel i Anna, Joan Alomar i Barbarín.¹

El quadern ens informa de la vida familiar de Gabriel Alomar des de l'abril de l'any 1883 fins al desembre del 1893 i completa la coneixença que teníem d'aquella època.²

Joan Alomar i Barbarín era Comissari de Guerra de 1.ª Classe,³ professió que li permetia de viure bé però que el feia mudar sovint de residència, sempre fora de Mallorca. I fins que morí la seva muller, Margalida Villalonga i Puig (dels Villalonga de Tofla), l'any 1882, ella i els fills varen pelegrinar amb el pare.⁴

---

¹ El quadern de comptabilitat és en castellà i és organitzat en els apartats de "Cargo" i "Descargo" (fins al 16 de febrer de 1888) i "Cargo" i "Data" (després de l'esmentada data); té 58 fulls (d'escrius, només 56) (28 x 15,5) de paper amb ratllat imprès, escrit amb ploma i tinta negra, amb tres mans, i enquadernació de paper.

² L'única biografia de Gabriel Alomar és, pràcticament, la d'Antoni Serra, el qual hi reconeix la insuficiència de la bibliografia actual i que "no hi ha hagut una recerca sistematitzada de papers i de documents de Gabriel Alomar"; vegeu Antoni SERRA, *Gabriel Alomar (l'honestat difícil)*, Palma, 1984, pàg. 10.

³ La seva categoria equival a la de tinent coronel i com a "Jefe de Administración primera" cobraven 3.333 reials mensuals, segons A. NIETO, "La retribución de los funcionarios en España", *Revista de Occidente*, Madrid, 1967, pp. 132-133. Emperò des de 1853 fins a 1888 aquest sou no augmentà; vegeu F. FERNÁNDEZ BASTARRECHE, *El Ejército Español en el siglo XIX*, Madrid, 1978, p. 98.

⁴ Abans de morir Margalida Villalonga eren a Àvila; vegeu A. SERRA, *op. cit.*, p. 15.

En quedar viudo, Joan Alomar deixà Gabriel i Anna a Mallorca amb alguns parents mentre continuà destinat fora⁵ i encarregà els seus interessos econòmics a l'illa com a apoderat al seu germà Miquel (després d'una temporada durant la qual no sabem qui en degué tenir cura), el qual consignà els comptes que comentam.⁶

Miquel Alomar i Barbarín havia nascut l'any 1827 a Muro, poble en el qual va estar de vicari, i va ser beneficiat de la Seu de Mallorca.⁷ Representà el seu germà Joan fins al febrer de 1888, quan aquest estava destinat a Maó⁸ i pogué venir més a Mallorca.

Joan pareix que quedà definitivament a la seva illa el 1888 mateix i aquell any el seu fill es matriculà, als 15 anys, a la Universitat de Barcelona per estudiar Dret i Filosofia i Lletres.⁹

Però el desembre de 1890 morí Joan Alomar, i Gabriel i Anna tornaren quedar, per sempre, sense el pare prop (als comptes hi ha constància d'algunes despeses pel seu traspass a Palma), i passà a encarregar-se dels dos orfes, com a tutor, l'altre oncle capellà, Gabriel Alomar.¹⁰

Gabriel Alomar i Barbarín havia nascut l'any 1830 (en concedir-li la tutoria tenia, doncs, seixanta anys) i morí el 1915. Com el seu germà Miquel, era beneficiat de la Seu, i a més capeller.¹¹ A la segona part del quadern que comentam va transcriure els comptes de la tutoria.¹²

Gabriel Alomar i Villalonga continuà els estudis a Barcelona després de la mort de son pare. A través de les anotacions de les trameses de doblers de Palma a Barcelona i de les dels que rebia abans de salpar de l'illa podem

⁵ No sabem amb qui degué estar Gabriel; Anna era amb la seva àvia materna Margalida Puig; vegeu, A. SERRA, *ibid.*

⁶ Joan Alomar trameté a Mallorca 1.000 reials mensuals tres mesos seguits durant 1883 i no sabem des d'on, a través de l'Esquadró de Cavalleria de Palma, i concretament del comandant, Miquel Barbarín i Vanrell, oncle seu i germà del canonge Lluís i d'Antoni, del Cos de Guàrdies de la Reial Persona o Guàrdia de Corps (fixau-vos en la proporció de clergues i militars a la família); vegeu Gabriel ALOMAR i ESTEVE, "Contribució a una biografia de l'orguener Jordi Bosch i notícies sobre una família de mercaders provençals-mallorquins", *Estudis Baleàrics*, pp. 116-119, sobre la família Barbarín i, del mateix autor, "Un poble i una nissaga. La Vila de Muro i els Alomar de la Serra", *Quaderns de Ca la Gran Cristiana*, 8. Palma, 1987, sobre la família Alomar.

⁷ Se'n conserva un aplec de *Sermons arreglats per D. Miquel Alomar y Barbarín Prê*, de l'any 1854, predicats a Muro i Llubí, i un catàleg de la seva biblioteca.

⁸ A. SERRA, *op. cit.*, p. 21.

⁹ Joan Alomar abans havia estat a l'illa de Mallorca l'octubre de 1883, el gener de 1886, el juliol de 1886 i el novembre de 1887, mesos en què signà els comptes que li presentà el seu germà Miquel per a la seva aprovació.

¹⁰ El tutor es deia Gabriel i no, com diu A. Serra a la biografia citada, p. 21, Jaume. Son pare era Gabriel Alomar de Son Prim i Fiol, capità de les Milícies Urbanes, nat el 1797 i mort el 1864, i va tenir cinc fills més: Antoni Ignasi, Miquel, Maria Anna, Concepció i Joan.

¹¹ Segons Gabriel ALOMAR i ESTEVE, *Memorias de un urbanista. 1939-1979*, Palma, 1986, p. 17, son pare, Antoni Ignasi Alomar i Alomar, féu de tutor de Gabriel Alomar, cosí seu, un quant temps i no sabem en quin moment (cosa possible ja que els separaven 26 anys d'edat). Gabriel Alomar i Esteve esmenta la gran amistat que uní els dos cosins tota la vida, de la qual vaig sentir parlar a mon pare, Antoni Ignasi Alomar i Esteve.

¹² Per exemple, s'encarregà de cobrar les rendes de les terres heretades pels seus nebots: el Pou dels Forners, la Coma o el Pedró, Alacantí, Son Molondra (o Malondra), Morell, l'Hort o Coma dels Feters, Balauba, etc., per Muro i Llubí

veure que passava les vacances de Nadal i d'estiu a Mallorca. Per la comptabilitat també sabem que l'any 1892 aconseguí la desitjada redempció del servei Militar, la qual li suposà una gran despesa econòmica.¹³

L'any següent, Gabriel tornà abans de l'estiu quan l'avisaren de l'empitjorament de la malaltia de cor de la seva germana, la qual morí el 31 de març, cinc dies després de la seva arribada.

Durant les llargues temporades d'absència del pare,¹⁴ Gabriel i Anna per força devien haver enfortit la seva estimació de germans, la qual augmentà després de la pèrdua del pare, quan ella, més jove i malaltissa, es recolzà en el germà, segons podem veure per la correspondència entre Barcelona i Palma.¹⁵ Per això la mort d'ella afectà molt Gabriel i provocà un greu enfrontament amb el tutor. La causa era que Gabriel estava convençut que l'extremunció —la qual l'oncle havia donat a Anna contra la voluntat de Gabriel, que preveia que tendria conseqüències fatals— havia impressionat tant l'allota que en fou la causa immediata de la seva mort.¹⁶

Gabriel no se'n tornà a Barcelona fins al cap d'un mes i decidí abandonar els estudis de Dret. Durant l'estiu la tensió entre els dos Gabriels degué agreujar-se a Mallorca. El resultat fou que, quan encara no s'havia acabat l'any, l'oncle fou exonerat pel consell de família de la seva responsabilitat envers el nebot i aquesta fou traspassada a Joan Bestard, que devia ser un amic de la família del qual no sabem res ara com ara. Així s'acabà un episodi tristement important de la joventut de Gabriel Alomar.

Sobre les dades del quadern de comptes relacionables amb la formació cultural del jove Alomar trobam que en vida de son pare pagaven una subscripció a "El Isleño", òrgan de la Unió Liberal.¹⁷ El 1891 es pagà un volum d'una "Historia de España" que havia començat a comprar Joan Alomar.¹⁸ I l'any 1893 tenim constància del pagament d'algunes quotes de la Societat Arqueològica Lulliana.

¹³ Li costà 750 pessetes, de les quals li'n tornaren 117. El tutor ho trobava molt; vegeu A. SERRA, *op. cit.*, p. 23.

¹⁴ Vegeu *supra*, la nota 9.

¹⁵ A. SERRA, *op. cit.*, p. 22-25.

¹⁶ *Ibid.*, p. 25.

¹⁷ Vegeu José ALTABELLA, "Notas urgentes para una historia de la prensa balear. De 1779 a nuestros días", *La Estafeta Literaria*, Extra. núms. 426-428, p. 95.

¹⁸ Erra el tom XXV. A la correspondència també se'n parla, vegeu A. SERRA, *op. cit.*, p. 25.